EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 10.7.2020
COM(2020) 325 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

TREDJE RAPPORTEN INOM RAMEN FÖR UPPHÄVANDEMEKANISMEN FÖR VISERINGAR

{SWD(2020) 132 final}

I. Inledning

Viseringsliberalisering ger fortfarande upphov till viktiga reformer på området migration, säkerhet och rättvisa och underlättar direkta personkontakter genom att tredjelandsmedborgare undantas från viseringskravet för vistelser som inte överstiger 90 dagar under en 180-dagarsperiod. Det viseringsfria systemet medför också ett ansvar. Tredjeländer måste kontinuerligt uppfylla viseringsliberaliseringens krav och alltid säkerställa en välorganiserad migrations- och säkerhetsmiljö. Detta är i linje med Europeiska kommissionens helhetssyn som omfattar alla migrations- och säkerhetsaspekter.

Denna **tredje rapport inom ramen för upphävandemekanismen för viseringar** har sitt ursprung i kommissionens skyldighet att kontrollera att tredjeländer som har beviljats viseringsfrihet kontinuerligt uppfyller viseringsliberaliseringens krav, och att åtminstone en gång om året rapportera till Europaparlamentet och rådet[1]. Vad gäller den geografiska omfattningen omfattar rapporten fortsättningsvis de länder som framgångsrikt genomfört en dialog om viseringsliberalisering. De statistiska uppgifterna i rapporten är Eurostats uppgifter för 2019 och förändringarna som redovisas är mellan 2018 och 2019. När så är möjligt beskrivs de analyserade ländernas politiska utveckling fram till att denna rapport offentliggörs i juli 2020. Liksom den andra rapporten inom ramen för upphävandemekanismen för viseringar[2] av den 17 december 2018 (nedan kallad den andra rapporten) inriktas denna rapport på särskilda områden[3] där ytterligare åtgärder behövs för att se till att de framsteg som uppnåtts blir bestående. Dessa områden är irreguljär migration, asylansökningar och återtagande, allmän ordning och säkerhet (inbegripet organiserad brottslighet, korruptionsbekämpning, brottsbekämpning och bekämpning av penningtvätt). Riktmärken som fullgjorts på stabilt sätt behandlas därför inte i denna rapport.

Efter det att de flesta av EU:s medlemsstater och partnerländer införde covid-19-relaterade restriktioner i mitten av mars har förflyttningarna genom västra Balkan och länderna i det östliga partnerskapet minskat betydligt. De flesta restriktioner i partnerländerna har sedan dess lyfts. Den 11 juni 2020 antog kommissionen ett meddelande med en bedömning av tillämpningen av de tillfälliga restriktionerna för icke nödvändiga resor till EU[4]. När det gäller EU:s grannländer har kommissionen sagt sig vara beredd att knyta västra Balkan[5] till genomförandet av den gemensamma europeiska färdplanen i riktning mot att lätta på åtgärderna mot covid-19. Som en uppföljning antog rådet den 30 juni 2020 en rekommendation om att reserestriktionerna för icke nödvändiga inresor skulle lyftas gradvis. Med denna rekommendation följde en första lista med 15 länder (däribland Georgien, Montenegro och Serbien). Rekommendationen är ett första steg mot att lyfta på

---

1 I enlighet med artikel 8.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 av den 14 november 2018 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (EUT L 303, 28.11.2018, s. 39).

2 COM(2018) 496 final.

3 Kommissionen fortsätter att övervaka den mer allmänna situationen på området rättsliga och inrikes frågor, vilken också är relevant för genomförandet av åtagandena om och riktmärkena för viseringsliberalisering, inom ramen för EU:s utvidgningspaket för de viseringsfria länderna på västra Balkan och för genomförandet av respektive associeringsavtal för länderna i det östliga partnerskapet.

4 COM(2020) 399 final.

5 Meddelande från kommissionen om stöd till västra Balkan vid hanteringen av covid-19 och återhämtningen efter pandemin (COM (2020) 315 final).

restriktionerna och går i linje med kommissionens förslag om en gradvis lättnad av restriktionerna.

Rapporten åtföljs av ett **arbetsdokument från kommissionens avdelningar**, som innehåller mer utförlig bakgrundsinformation om utvecklingen.

II. Bedömning av specifika områden enligt riktmärkena för viseringsliberalisering

II.1 Västra Balkan

Albanien

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor för albanska medborgare i Schengen+-området med 9 procent (från 21 515 till 19 670), medan antalet albanska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 6 procent (från 32 355 till 34 410). Albanska medborgares irreguljära migration är fortfarande den som är högst bland de länder på västra Balkan som analyseras i denna rapport. Antalet albanska medborgare som upptäcktes med förfalskade handlingar, bland annat EU-pass, ökade med 64 procent mellan 2018 och 2019.

Antalet ansökningar om asyl i Schengen+-området som lämnas in av albanska medborgare fortsatte att minska för fjärde året i rad. År 2019 inlämnades 18 555 asylansökningar jämfört med 19 615 år 2018. Det är en minskning med 5 procent. Trots den sjunkande tendensen är Albanien fortsatt i topp bland de viseringsfria länderna på västra Balkan 2019 när det gäller antalet asylansökningar. Andelen godkända asylansökningar[6] minskade till 5,6 procent 2019 (jämfört med 7,6 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 2 895 asylansökningar ha inkommit, vilket är 44 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 50 procent (jämfört med 66 %[7] 2018), då antalet albanska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 15 370. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet är gott när det gäller medborgare från det egna landet och tredjeländer kan dock denna minskning bero på att ett väldigt stort antal beslut behandlades, en eftersläpning från tidigare år samt eventuellt även sekundära förflyttningar.

Ogrundade ansökningar om asyl i EU:s medlemsstater och de Schengenassocierade länderna som lämnas in av albanska medborgare utgör fortfarande ett problem som de albanska myndigheterna löpande måste vidta påtagliga åtgärder mot. Albanien fortsätter också att vidta åtgärder för att komma till rätta med problemet med ogrundade asylansökningar från albanska medborgare. De albanska myndigheterna har stärkt insatserna för att öka medvetenheten bland befolkningen om de rättigheter och skyldigheter som det viseringsfria systemet innebär samt om påföljderna om dessa skyldigheter inte uppfylls. Man fortsatte att genomföra

[6] I denna rapport räknas andelen godkända asylansökningar som andelen positiva beslut i första instans (flyktingstatus, alternativt skydd, humanitärt skydd enligt nationell lagstiftning) av det totala antalet beslut i första instans.

[7] Andelen återvändande personer under ett visst år beräknas som förhållandet mellan antalet albanska medborgare som återvänt till Albanien från Schengen+-området under ett visst år och antalet albanska medborgare som fått beslut om återvändande.

informationsprojekt och anordna kampanjer, och relevant information lades regelbundet upp på regeringens webbsidor och på sociala medier.

De albanska myndigheterna har också stärkt det operativa samarbetet med de EU-medlemsstater som berörs mest av irreguljär migration och ogrundade asylansökningar och har skärpt kontrollerna av albanska medborgare som reser utomlands, även underåriga, genom grundligare utreseintervjuer. I december 2019 införde Albanien ytterligare åtgärder för att förhindra människohandel.

Albanien är det första landet på västra Balkan som har undertecknat och operativt genomfört ett statusavtal om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex)[8] med EU. Statusavtalet trädde i kraft den 1 maj 2019 och följdes av utplacering av gemensamma Frontexenheter vid Albaniens gräns mot Grekland den 21 maj 2019. Detta utgör startskottet för en ny fas i gränssamarbetet mellan EU och länderna på västra Balkan. Trots begränsningar till följd av covid-19-utbrottet fortsätter insatsen att ge goda resultat. I juni 2020 hade 20 medlemsstater deltagit i denna gemensamma insats och över 12 000 irreguljära migranter gripits.

Till följd av covid-19-pandemin stängde Albanien sina gränser den 16 mars 2020 för att därefter den 24 mars utlysa undantagstillstånd. Undantagstillståndet lyftes den 23 juni. Sedan den 22 mars är all kommersiell flygtrafik inställd. Den 1 juni öppnade Albanien sina landgränser till grannländerna. Under denna period transporterade albanska myndigheter hem runt 2 500 medborgare från utlandet (främst från EU) med specialchartrade flyg. Viss kommersiell flygtrafik (Wien, Belgrad och Aten) återupptogs den 15 juni.

Allmän ordning och säkerhet

Albansktalande organiserade kriminella grupper ägnar sig vanligtvis åt flera typer av brottslighet och är särskilt aktiva inom ett brett spektrum av brottsliga verksamheter inom EU, även om de inte enbart kan kopplas till Albanien eller albanska medborgare. Enligt Europol återfinns just albanska medborgare bland de tredjelandsmedborgare som oftast rapporteras som misstänkta för grova brott. Albanska medborgare hör till dem som oftast använder sig av förfalskade handlingar vid flygresor inom Schengenområdet.

Albanien fortsatte att konsolidera sina resultat och effektivisera sina brottsbekämpande insatser för att bekämpa organiserad brottslighet. Ett ökat antal omfattande polisinsatser har lett till högprofilerade gripanden och viktiga åtal, även till följd av ett närmare polisiärt samarbete med medlemsstaterna. De albanska myndigheterna har konsekvent visat ett starkt åtagande att motverka framställning av och olaglig handel med cannabis. Albanien är det enda landet i regionen som tillåter en inkräktande övervakningsmekanism från ett tredjelands sida (luftövervakning som bedrivs av den italienska tull- och skattepolisen, Guardia di Finanza, för att upptäcka och övervaka cannabisodlingar i Albanien, samfinansierad av EU). Det finns dock en avsevärd skillnad mellan antalet nya anmälningar och antalet fällande domar.

I februari 2019 antog Albanien en ny nationell strategi avseende handeldvapen och lätta vapen för perioden 2019–2024. En kontaktpunkt för skjutvapen upprättades i april 2019 men måste fortfarande inlemmas helt i polisväsendet för att fungera fullt ut som det är tänkt.

[8] Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, allmänt kallad Frontex.

Under 2018 och 2019 vidtog Albanien ett antal lagstiftningsåtgärder för att förbättra den rättsliga ramen på korruptionsområdet. Den överlag positiva tendensen när det gäller utredningar, lagföring och fällande domar inom ramen för kampen mot korruption fortsatte, men slutgiltiga fällande domar mot högre tjänstemän är fortfarande sällsynta.

I januari 2020 antog den albanska regeringen ett lagstiftningspaket med förebyggande åtgärder för att intensifiera kampen mot korruption, organiserad brottslighet och terrorism, med särskild inriktning på beslagtagande och förverkande av tillgångar som härrör från brott. Lagen innehåller en uppsättning nya utredningsverktyg som görs tillgängliga för den särskilda åklagarmyndigheten inom den nyligen inrättade specialstrukturen för bekämpning av korruption och organiserad brottslighet.

Albanien genomför en grundlig och omfattande reform av rättsväsendet som syftar till att stärka de övergripande insatserna för att bekämpa korruption och organiserad brottslighet. Reformen omfattar även tillfällig omprövning av samtliga domare och åklagare (säkerhetsprövningar), som har gått stadigt framåt och ger konkreta resultat. Dessa säkerhetsprövningar har fortsatt trots covid-19-pandemin. Samtalen med de som genomgick prövningar sköts visserligen upp på grund av nedstängningen, men utredningarna fortgick på distans. Samtalen återupptogs den 3 juni 2020. Sammanlagt har 64 procent av säkerhetsprövningarna som genomförts hittills resulterat i att den som utreddes avskedades eller lämnade sin tjänst frivilligt. Säkerhetsprövningarna och resultaten av dem är fortfarande av avgörande vikt för att återupprätta allmänhetens förtroende för rättsväsendet och de statliga rättsvårdande organen.

En Europol-sambandsman utstationerades till Albanien i juni 2019 och i juli öppnade Europol officiellt sitt sambandskontor i Tirana, det första kontoret någonsin på västra Balkan. Detta har ytterligare stärkt samarbetet mellan EU:s medlemsstater och albanska polisen i kampen mot organiserad brottslighet och underlättat för samordning av insatser för att gemensamt hantera gränsöverskridande hot och bekämpa kriminella nätverk.

Samarbetsavtalet mellan Albanien och Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, det första på västra Balkan, undertecknades i mars 2019. Genom samarbetsavtalet kommer de albanska myndigheterna att få tillgång till viktig sakkunskap, och avtalet bidrar även till en ytterligare tillnärmning mellan Albaniens och EU:s lagstiftning och politik i narkotikarelaterade frågor.

Dessutom trädde samarbetsavtalet mellan Eurojust och Albanien i kraft den 1 november 2019. Avtalet kommer att ytterligare underlätta det rättsliga samarbetet mellan EU och rättsutövare i Albanien och bidra till kampen mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Albanien var ett av de första länderna på västra Balkan att den 9 oktober 2019 med kommissionen underteckna ett bilateralt genomförandearrangemang om terrorismbekämpning, som en uppföljning till den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan[9]. Albanien lämnade in sin första rapport om genomförandet av arrangemanget i juni 2020.

[9] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

Antalet fällande domar för penningtvätt förblir lågt och det saknas fortfarande systematiska parallella utredningar om finansiering av terrorism. Efter att det albanska parlamentet antagit det så kallade Moneyvalpaketet i juni 2019 har Moneyval gjort bedömningen att Albanien generellt gjort framsteg med genomförandet av Moneyvals rekommendationer från 2018 men att vissa luckor kvarstår[10]. Den 21 februari 2020 förde arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF) upp Albanien bland de jurisdiktioner som uppvisar strategiska brister på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och lade fram en handlingsplan för att komma till rätta med de allvarligaste bristerna. Planen innehåller åtgärder som ska ha vidtagits fram till oktober 2021 för att Albanien ska tas bort från FATF:s gråa lista. Högt uppsatta politiker i Albanien har åtagit sig att genomföra FATF:s handlingsplan. Genomförandearbetet har inletts trots covid-19-krisen. Först och främst genomförs riskanalyser rörande bankprodukter och otillbörlig användning av juridiska enheter. Ett förslag till ny medborgarskapslag ska behandlas i det albanska parlamentet, och om den lagen antas kan den skapa en rättslig grund för att inrätta ett system för medborgarskap för investerare. I oktober 2019 skickade kommissionen en skrivelse till de albanska myndigheterna där den begärde klargöranden i detta avseende och varnade de albanska myndigheterna för de inneboende riskerna med och möjliga konsekvenserna av att införa ett sådant system. Kommissionen följer noggrant denna fråga och riskerna som kan uppstå om ett system med medborgarskap till investerare införs, främst med avseende på säkerhet, penningtvätt, skatteflykt, finansiering av terrorism, korruption samt infiltrering av organiserad brottslighet.

Den 2 juni 2019 informerade Nederländerna i enlighet med förordning (EU) 2018/1806[11] kommissionen om att landet stod inför omständigheter som kunde leda till att upphävandemekanismen utlöstes för Albanien. De farhågor som framfördes i underrättelsen rörde framför allt allmän ordning och säkerhet, men även irreguljär migration och ogrundade asylansökningar som lämnats in av albanska medborgare. Efter en noggrann granskning av innehållet i underrättelsen och på grundval av tillgänglig information och relevanta uppgifter slog kommissionen fast att omständigheterna för att utlösa upphävandemekanismen för Albanien inte var uppfyllda.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Albanien har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Landet har gjort goda framsteg med genomförandet av åtgärder för att hantera irreguljär migration, bland annat förstärkta gränskontroller. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, vilket också bör upprätthållas. Detsamma gäller även samarbetet med EU och dess medlemsstater om migration och säkerhet. Samtidigt krävs ytterligare insatser för att se till att resultaten förbättras och blir bestående, särskilt i fråga om ogrundade asylansökningar och bekämpning av organiserad brottslighet.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Åtgärderna för att motverka irreguljär migration och ogrundade asylansökningar från albanska medborgare måste intensifieras. Bland annat måste de bakomliggande orsakerna

[10] https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0

[11] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 av den 14 november 2018 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (EUT L 303, 28.11.2018, s. 39).

undersökas och åtgärdas och fler informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som viseringsfria resor innebär måste anordnas.

- Landet måste upprätthålla och intensifiera det proaktiva operativa samarbetet med EU-organen och de medlemsstater där migrationstrycket från Albanien är högt och det föreligger hot mot allmän ordning och säkerhet från albanska medborgare som är involverade i organiserade kriminella grupper.
- Effektiviteten i lagföringen samt i de brottsbekämpande insatserna mot korruption på hög nivå och organiserad brottslighet måste förbättras.
- Resultaten i fråga om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism måste förbättras, och kommissionens stöd måste utnyttjas fullt ut för att förstärka kapaciteten att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bosnien och Hercegovina

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor i Schengen+-området för medborgare från Bosnien och Hercegovina med 20 procent (från 5 320 till 4 270 år 2019), medan antalet medborgare från Bosnien och Hercegovina som olagligt vistades i området ökade med 10 procent (från 3 915 till 4 290).

Antalet ansökningar om asyl som lämnades in av medborgare från Bosnien och Hercegovina minskade med 17 procent. År 2019 inlämnades 1 895 asylansökningar jämfört med 2 280 år 2018. Andelen godkända asylansökningar minskade till 7,2 procent 2019 (jämfört med 10,6 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 390 asylansökningar ha inkommit, vilket är 26 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 40 procent (jämfört med 54 % 2018), då antalet medborgare från Bosnien och Hercegovina som faktiskt återvände uppgick till 1 495. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet är gott vad gäller medborgare från det egna landet och från tredjeländer kan denna minskning dock bero på att ett stort antal beslut behandlades, en eftersläpning från flera tidigare år samt eventuellt även sekundära förflyttningar.

Landet har gjort betydande insatser när det gäller gränskontroller och för att öka allmänhetens medvetenhet genom riktade informationskampanjer om de negativa effekterna av missbruk av det viseringsfria systemet. Insatserna har gett resultat, vilket framgår av det sjunkande antalet ogrundade asylansökningar från Bosnien och Hercegovina i Schengen+-området.

Statusavtalet om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex) med EU paraferades i januari 2019 men har ännu inte ratificerats. I och med att den nya förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning nu har trätt i kraft arbetar kommissionen tillsammans med Bosnien och Hercegovina för att statusavtalet ska ratificeras och träda i kraft.

Bosnien och Hercegovina fortsatte sina insatser för att hantera problem med irreguljär migration, bland annat migrationsströmmar av tredjelandsmedborgare genom landet mot Schengen+-området. Myndigheterna har omfördelat tillgängliga gränsbevakningstjänstemän till följd av den ökade tillströmningen av flyktingar och migranter under 2018 och 2019. Gränsförvaltningen och åtgärderna för att hantera migrationen, även vad gäller mottagningskapacitet och samordning mellan institutionerna på de olika förvaltningsnivåerna, är dock områden som behöver förbättras. Samordningsorganet inom säkerhetsministeriet, som

ansvarar för övervakning av migrationstendenser och agerar som operativt högkvarter vid kriser, fungerar inte effektivt. Framför allt har man inte lyckats anslå lämpliga lokaler för mottagningscentrum eller omplacera asylsökande och migranter till de förläggningar som finns. Det finns fortfarande allvarliga hinder som gör det svårt att få möjlighet att söka asyl, främst på grund av brist på personal och operativ kapacitet.

I samband med covid-19-krisen utlyste Bosnien och Hercegovina ett så kallat katastroftillstånd på grund av naturkatastrof eller andra orsaker den 18 mars och införde restriktioner för inrikes- och utrikesresor. Entiteten *Republika Srpska* införde undantagstillstånd mellan den 28 mars och den 20 maj. Från och med den 30 mars ställdes all kommersiell flygtrafik in fram till den 1 juni, då flygtrafiken återupptogs.

Allmän ordning och säkerhet

Landet har flera strategier, särskilt för organiserad brottslighet, människohandel och integrerad gränsförvaltning. Den rättsliga ramen måste dock harmoniseras i hela landet och anpassas ytterligare till EU:s regelverk. Det finns brister i systemet vad gäller operativt samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter på grund av bristande harmonisering av den straffrättsliga lagstiftningen i landet, vilket förstärks genom bristfällig samordning och ett väldigt begränsat informationsbyte mellan institutioner. Kriminella organisationer i landet utnyttjar kryphål i lagen och förvaltningen. Ekonomiska utredningar och beslagen av tillgångar är till stor del ineffektiva.

Det saknas ett noggrant och trovärdigt system för kontroll av redovisning av tillgångar när det gäller personer som innehar ämbeten inom rättsväsendet. Åtgärderna för att bekämpa penningtvätt måste intensifieras. Slutgiltiga fällande domar i korruptionsmål på hög nivå är mycket sällsynta och påföljderna är inte tillräckligt avskräckande. På senare tid har korruption upptäckts inom idrotten. Att agera proaktivt är av fortsatt avgörande betydelse för att man ska kunna bekämpa brottslig infiltration i de politiska, juridiska och ekonomiska systemen.

Trots avtalet om operativt samarbete med Europol, som undertecknades i maj 2017, har Bosnien och Hercegovina fortfarande inte utsett en nationell kontaktpunkt enligt avtalet, vilket är nödvändigt för att landet ska kunna skicka sin sambandsman till Europol och för att Europol ska kunna utstationera sin sambandsman till Bosnien och Hercegovina.

Bosnien och Hercegovina undertecknade ett bilateralt genomförandearrangemang om terrorismbekämpning med kommissionen den 19 november 2019, som en uppföljning till den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Bosnien och Hercegovina har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Framsteg har gjorts med att motverka missbruk av det viseringsfria systemet. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. Dock förväntas landet genomföra ytterligare förbättringar, särskilt vad gäller irreguljär migration och behovet av att se till att migranter och flyktingar får ett adekvat mottagande, samt vad gäller gränskontroll och proaktivt arbete för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Krishanteringsförmågan och beredskapsplaneringen måste förbättras så att migrationsflödena kan hanteras på ett sätt som gör det möjligt att tillhandahålla skydd. Dessutom måste man se till att asylsystemet fungerar. Ansvaret för migrationshanteringen och systemen för operativt samarbete på alla nivåer måste stärkas markant.
- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- Gränskontrollerna måste stärkas, särskilt gränsövervakningen. Till exempel måste identifierings- och registreringsåtgärderna bli bättre med full respekt för de grundläggande rättigheterna, så att det operativa samarbetet med EU:s medlemsstater och Frontex fungerar effektivt.
- Arbetet med att ingå statusavtalet med EU om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex) måste fortsätta, och en nationell kontaktpunkt för Europol måste inrättas utan ytterligare dröjsmål.
- Landet måste stärka det förebyggande arbetet och kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Hit räknas även penningtvätt och terrorism. Först och främst måste en lag om intressekonflikter och skydd för visselblåsare antas och genomföras. Man måste även se till att de korruptionsbekämpande organen, och samarbetet mellan dem, fungerar väl, samt visa att man är på rätt väg när det gäller proaktiva utredningar, bekräftade åtal och fällande domar mot organiserad brottslighet och korruption, även på höga nivåer.
- Mer måste göras för att stärka reglerna för återvinning av tillgångar. Bland annat måste ett mer omfattande regelverk för förverkande av vinning av brott antas och genomföras, och de behöriga myndigheternas möjligheter att utdöma effektiva och avskräckande påföljder måste förbättras.

Montenegro

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Antalet nekade inresor i Schengen+-området förblev lågt under 2019, liksom antalet montenegrinska medborgare som olagligt vistades i området. Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor med 9 procent (från 515 till 470), medan antalet montenegrinska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 10 procent (från 805 till 885). Inga försök att ta sig över gränsen illegalt registrerades under 2019.

Även antalet asylansökningar som lämnades in av montenegrinska medborgare i Schengen+-området fortsatte att minska: 410 ansökningar lämnades in 2019 jämfört med 640 ansökningar 2018. Det är det lägsta antalet som registrerats de senaste tio åren. Andelen godkända asylansökningar ökade till 4,9 procent 2019 (jämfört med 4,1 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 110 asylansökningar ha inkommit, vilket är 8 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 60 procent (jämfört med 73 % 2018), då antalet montenegrinska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 355. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet är gott när det gäller medborgare från det egna landet och tredjeländer kan dock denna minskning bero på att ett väldigt stort antal beslut behandlades, en eftersläpning från tidigare år samt eventuellt även sekundära förflyttningar.

Med tanke på de tendenser som beskrivs ovan genomfördes ingen landsomfattande kommunikationskampanj om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria inresorna innebär under 2019. Montenegros utrikesministerium har dock utvecklat en e-

konsulatapplikation, som ger montenegrinska medborgare som reser utomlands nödvändig information och besvarar frågor från allmänheten om Schengenreglerna.

Många lagar och initiativ på migrations- och asylområdet har konsoliderats och moderniserats under de senaste åren. Montenegro undertecknade statusavtalet med EU om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex) den 7 oktober 2019, och det trädde ikraft den 1 juli 2020, vilket innebär att gemensamma insatser kan genomföras. Det är det andra landet på västra Balkan där ett sådant avtal har trätt i kraft.

Till följd av covid-19-krisen stängde Montenegro sina gränser den 15 mars 2020, men inget undantagstillstånd utlystes. All kommersiell flygtrafik ställdes in den 6 mars fram till och med den 9 juni. Under denna period transporterade montenegrinska myndigheter hem runt 17 000 medborgare från utlandet (främst från EU) genom de behöriga myndigheternas försorg, bland annat genom chartrade flyg. Covid-19-epidemin förklarades officiellt över i Montenegro den 2 juni, och gränserna öppnades för länder med mindre än 25 fall med aktiv covid-19-infektion per 100 000 invånare.

Allmän ordning och säkerhet

Narkotikahandel är den huvudsakliga brottsliga verksamhet som montenegrinska organiserade kriminella grupper sysslar med, vilket orsakar även andra säkerhetsproblem. Montenegrinska organiserade kriminella grupper som är involverade i narkotikahandel är främst aktiva utanför landet. Montenegro betraktas som en bas för cigarettsmuggling.

Montenegro har stärkt sitt internationella samarbete i kampen mot organiserad brottslighet, vilket har lett till framgångsrika insatser mot montenegrinska kriminella grupper, såväl inom som utanför landets gränser. Stora mängder narkotika beslagtogs och framträdande medlemmar i kriminella grupper greps under 2019. När det gäller cigarettsmuggling har samarbetet med EU-medlemsstaternas tullmyndigheter och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) förbättrats, och tre omfattande utredningar av tobakssmuggling har genomförts. Det kom dock inga fällande domar under 2019. Trots ökade insatser på detta område är antalet ärenden fortfarande inte tillräckligt högt med tanke på hur stor tobakssmugglingen från, till och i Montenegro tros vara. Landets samarbete med Europol och Interpol är gott och alltmer information utbyts via deras kanaler.

Inom EU:s policycykel/Empact (Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot) gör Montenegro under 2020 en stor insats på det prioriterade området olaglig handel med skjutvapen som Spanien ansvarar för, främst genom att Montenegro är med och leder en av de operativa insatserna. Montenegro är ett av de första partnerländerna på västra Balkan att vara med och leda en operativ insats inom ett av Empacts prioriterade områden. Montenegro deltar även i flera andra operativa insatser inom Empacts prioriterade områden mot olaglig narkotikahandel, sexuellt utnyttjande av barn, hjälp till olaglig inresa och vistelse och organiserade egendomsbrott.

Korruption är ett problem. Ekonomiska utredningar inleds visserligen i ett tidigare skede av brottsutredningar än tidigare, men de inleds fortfarande inte systematiskt i alla korruptionsärenden. Farhågorna kvarstår när det gäller det låga antalet fällande domar och den omfattande tillämpningen av strafflindring på grund av medverkan i brottsutredning, vilket leder till en fördragsam policy för fällande domar.

Ett kontor för återvinning av tillgångar öppnades i början av 2019 inom den avdelning inom polisen som ansvarar för internationellt polissamarbete. Vissa framsteg har gjorts, men bättre resultat måste uppvisas när det gäller frysning och förverkande av tillgångar.

Strategin 2019–2024 för kontroll och minskning av handeldvapen och lätta vapen samt ammunition och handlingsplanen om olaglig handel med skjutvapen mellan EU och sydöstra Europa (2015–2019) fortsatte att genomföras. En kontaktpunkt för skjutvapen har inrättats och påbörjat sitt arbete.

För andra året i rad ändrade Montenegro i december 2019 sin lag om förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism för att avspegla ändringarna i finansunderrättelseenhetens (FIU) institutionella ram. Ändringarna syftar till att se till att FATF:s (arbetsgruppen för finansiella åtgärder) rekommendationer efterlevs, särskilt genom att säkerställa finansunderrättelseenhetens oberoende och självständiga verksamhet, trots att enheten administrativt sett nu är en avdelning inom polisväsendet. I maj 2020 avslutade Moneyval formellt sin kontroll av Montenegro, eftersom man menade att landet vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de brister som hade konstaterats 2015. Lagen om internationella restriktiva åtgärder måste fortfarande ändras så att den uppfyller EU:s regelverk. De första resultaten på penningtvättområdet vidareutvecklades till följd av att de brottsbekämpande myndigheterna inriktar sig mer på detta område och har fått ökade resurser. Antalet fällande domar och förverkanden av tillgångar i penningtvättsfall är dock fortfarande lågt. Det finns fortfarande systembrister i rättsväsendet som måste rättas till, bland annat när det gäller hur penningtvättsbrott handläggs i domstolar.

Den 19 november 2019 undertecknade Montenegros myndigheter ett bilateralt genomförandearrangemang med kommissionen, som en uppföljning till den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan.

Montenegros system för medborgarskap för investerare har funnits sedan den 1 januari 2019. Hittills har 24 ansökningar inkommit. Fem har beviljats, men några pass har ännu inte utfärdats. Kommissionen övervakar noggrant de migrations- och säkerhetsrisker som detta system kan medföra, särskilt med avseende på penningtvätt, skatteflykt, finansiering av terrorism, korruption och infiltrering av organiserad brottslighet, och har flera gånger tagit upp frågan med montenegrinska myndigheter. Lämpliga aktsamhets- och säkerhetskontroller bör därför tillämpas.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Montenegro har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Landet har gjort goda framsteg med genomförandet av åtgärder för att hantera migrationsproblem. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, vilket också bör upprätthållas. Detsamma gäller även samarbetet med EU och dess medlemsstater om migration och säkerhet. Ytterligare insatser krävs dock för att se till att resultaten förbättras och blir bestående när det gäller bekämpning av organiserad brottslighet och korruption.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste anordnas.
- Organiserad brottslighet och korruption på hög nivå måste förebyggas och bekämpas, bland annat genom förverkande av vinning av brott och frysning av tillgångar.

Dessutom måste åtgärder vidtas för att se till att strafflindring på grund av medverkan i brottsutredning endast ges i undantagsfall.

- Polisens, åklagarväsendets och domstolarnas kapacitet att utreda, åtala och döma i penningtvättsärenden i enlighet med bästa praxis i EU måste stärkas.

Nordmakedonien

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor för nordmakedonska medborgare i Schengen+-området med 12 procent (från 3 185 till 2 815), medan antalet nordmakedonska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 16 procent (från 6 010 till 7 000). Även antalet asylansökningar som lämnades in av nordmakedonska medborgare i Schengen+-området minskade med 16 procent. Under 2019 lämnades 4 035 ansökningar in jämfört med 4 785 ansökningar 2018. Andelen godkända asylansökningar minskade till 1,4 procent 2019 (jämfört med 2,3 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 650 asylansökningar ha inkommit, vilket är 59 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 78 procent (jämfört med 99 % 2018). Antalet nordmakedonska medborgare som faktiskt återvände 2019 uppgick till 3 005. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet är gott vad gäller medborgare från det egna landet och från tredjeländer kan denna minskning bero på att ett väldigt stort antal beslut behandlades, en eftersläpning från flera tidigare år samt eventuellt även sekundära förflyttningar.

Nordmakedonien fortsatte sina insatser för att hantera problemen med irreguljär migration. Lagstiftningen om förvaltning av de yttre gränserna är i stor utsträckning anpassad till EU:s normer, och gränskontroller utförs med respekt för de mänskliga rättigheterna. Statusavtalet med EU om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex) paraferades i juli 2018 men har ännu inte undertecknats. Myndigheterna samarbetar nära med Frontex, bland annat genom att delta som observatörer i gemensamma insatser. Det nationella samordningscentrumet för integrerad gränsförvaltning bör stärka sin institutionella och operativa kapacitet, även när det gäller it-expertis och teknisk expertis. Gränsbevakningstjänster, tullmyndigheter och andra organ har fortfarande inte ömsesidig åtkomst till databaser och det saknas ett formaliserat och säkert system för informationsutbyte mellan de berörda säkerhetstjänsterna.

Nordmakedonien har genomfört ett antal informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som det viseringsfria systemet innebär för att informera invånarna och förebygga missbruk.

I december 2012 gjorde Nordmakedonien en lagändring som kan göra det möjligt att förvärva medborgarskap för speciella ekonomiska intressen. Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka detta område med tanke på de risker som ett fullt ut tillämpat program för medborgarskap till investerare innebär, särskilt med avseende på säkerhet, penningtvätt, skatteflykt, finansiering av terrorism, korruption samt infiltrering av organiserad brottslighet.

I och med covid-19-krisen stängde Nordmakedonien sina gränser den 16 mars och införde därefter undantagstillstånd den 18 mars, som sedan förlängdes i omgångar. Undantagstillståndet lyftes den 22 juni. Sedan den 18 mars är all kommersiell flygtrafik inställd tills vidare. Under denna period transporterade nordmakedonska myndigheter hem

3 032 medborgare från utlandet (främst från EU) med specialchartrade flyg. Nordmakedonien öppnade sina landgränser den 26 juni.

Allmän ordning och säkerhet

Den rättsliga ramen för bekämpning av organiserad brottslighet ligger i stort sett i linje med europeiska normer. Vissa framsteg gjordes med att ytterligare förbättra resultaten på området organiserad brottslighet, intensifiera samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna och avsevärt förbättra den operativa kapaciteten för att bekämpa människohandel. Sedan den 1 januari 2020 har sex utredningar inletts mot 20 personer. Fem av fallen rör olaglig framställning av narkotika och olaglig handel med narkotika, psykotropa ämnen och prekursorer, och ett fall rör människohandel (även med minderåriga) och människosmuggling. Nordmakedonien fortsatte att arbeta med att förebygga och bekämpa alla former av organiserad brottslighet och korruption. Landet gjorde ytterligare framsteg på operativ nivå genom att förbättra effektiviteten inom det nationella samordningscentrumet för bekämpning av organiserad brottslighet och deltog även i gemensamma insatser med EU-medlemsstaterna och grannländerna. Straffprocessordningen överensstämmer i stort med europeiska normer, och enligt denna är människohandel, barnpornografi på internet, it-brott och olaglig narkotikahandel straffbara gärningar.

Antalet utredningar som inleddes av åklagarmyndigheten rörande organiserade kriminella grupper ökade. De flesta av utredningarna och rättegångarna rör narkotikahandel och smuggling av migranter. Trots vissa framsteg bör de brottsbekämpande myndigheterna och åklagarväsendet ytterligare bygga upp den operativa kapaciteten, bland annat genom att systematiskt genomföra ekonomiska utredningar. Samordningen och det systematiska uppgiftsutbytet måste förbättras ytterligare. Landets verktyg för att frysa, hantera och förverka tillgångar som härrör från brott är fortfarande inte tillräckligt effektiva. Det krävs en mer integrerad operativ strategi för att effektivt säkerställa återvinning av tillgångar.

Den 9 oktober 2019 undertecknade Nordmakedonien ett bilateralt genomförandearrangemang om terrorismbekämpning med kommissionen, som en uppföljning till den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan[12].

På grundval av ovanstående analys konstateras att Nordmakedonien har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Goda framsteg har gjorts, särskilt när det gäller informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som det viseringsfria systemet innebär och när det gäller förebyggande och brottsbekämpande insatser för att bekämpa grov och organiserad brottslighet. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. Genomförandet bör dock förbättras ytterligare.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Gränskontrollerna måste stärkas, med fullständig respekt för de grundläggande rättigheterna.

[12] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- Effektiviteten i de brottsbekämpande insatserna för att bekämpa kriminella nätverk som särskilt är inriktade på narkotikahandel måste förbättras ytterligare.
- Man måste fortsätta att uppvisa goda resultat i fråga om utredningar, lagföring och fällande domar.
- Kampen mot korruption måste trappas upp.
- Utredningen av och lagföringen mot organiserade kriminella grupper, inbegripet de som är inblandade i smuggling av migranter, penningtvätt och ekonomisk brottslighet, måste förstärkas.

Serbien

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor för serbiska medborgare i Schengen+-området med 8 procent (från 9 035 till 8 300), medan antalet serbiska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 4 procent (från 13 090 till 13 635). Även antalet asylansökningar som lämnades in av serbiska medborgare i Schengen+-området minskade med 5 procent. Under 2019 lämnades 6 075 ansökningar in jämfört med 6 425 ansökningar 2018. Andelen godkända asylansökningar minskade till 4,8 procent 2019 (jämfört med 7,0 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 1 015 asylansökningar ha inkommit, vilket är 53 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande minskade till 60 procent 2019 (jämfört med 77 % 2018) och antalet serbiska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 5 250. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet är gott vad gäller medborgare från det egna landet och från tredjeländer kan dessa skillnader dock bero på att ett väldigt stort antal beslut behandlades, en eftersläpning från flera tidigare år samt eventuellt även sekundära förflyttningar.

Statusavtalet med EU om den europeiska gräns- och kustbevakningen (Frontex) undertecknades den 19 november 2019. Eftersom EU har ratificerat avtalet träder det i kraft så fort Serbien också ratificerar det. Efter avtalets ikraftträdande bör statusavtalet bli operativt så snart som möjligt, vilket även omfattar utplacering av gemensamma Frontexenheter.

När det gäller viseringspolitiken är den viseringsfria status som Serbien givit till andra länder[13] som finns på EU:s lista över länder med viseringskrav fortfarande en källa till oro på grund av migrations- och säkerhetsrisker, och den övervakas därför noggrant.

Informationskampanjer för att öka medvetenheten om de rättigheter och skyldigheter som det viseringsfria systemet innebär för serbiska medborgare anordnas kontinuerligt.

Till följd av covid-19-krisen stängde Serbien sina gränser den 15 mars och utlyste undantagstillstånd samma dag. Undantagstillståndet lyftes den 6 maj. Den 19 mars ställdes all kommersiell flygtrafik in till och med den 21 maj. Fram till den 22 maj hade serbiska

[13] Enligt EU:s regelverk är medborgare från Armenien, Azerbajdzjan, Bahrain, Belarus, Bolivia, Burundi, Guinea-Bissau, Indien, Indonesien, Jamaica, Kazakstan, Kina, Kirgizistan, Kuba, Kuwait, Mongoliet, Oman, Qatar, Ryssland, Surinam, Tunisien och Turkiet skyldiga att inneha visering vid inresa till EU, medan Serbien ger dessa medborgare viseringsfritt tillträde till sitt territorium.

myndigheter transporterat hem runt 5 637 medborgare från utlandet (främst från EU) med specialchartrade flyg.

Allmän ordning och säkerhet

Organiserade kriminella grupper, särskilt serbiska, är fortsatt mycket aktiva när det gäller smuggling och distribution av kokain i EU. Det vapenlager som fortfarande finns i Serbien utgör en risk när det gäller olaglig handel med skjutvapen.

Samarbetsavtalet mellan Serbiens kontor för narkotikabekämpning och Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk förväntas undertecknas inom snar framtid. Serbien deltar aktivt i EU:s policycykel avseende grov och organiserad brottslighet (2018–2021/Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot, Empact). Under 2020 deltar Serbien i femton operativa insatser inom ramen för Empact (av totalt 249). Sedan mars 2017 finns en serbisk sambandsman utstationerad vid Europol. Ingen sambandsman från Europol har ännu utplacerats i Serbien trots att ett avtal om sådan utplacering undertecknades i november 2019.

Vad gäller förverkande av tillgångar som härrör från brott har Serbien utsett enheten för ekonomiska utredningar inom inrikesministeriet att fungera som kontor för återvinning av tillgångar, men det är ännu inte helt fungerande. Serbien håller på att genomföra lagen om statliga myndigheters organisation och behörighet på området bekämpning av organiserad brottslighet, terrorism och korruption. De brottsbekämpande och rättsliga myndigheterna måste dock fortfarande uppvisa ett övertygande resultat i fråga om utredningar, lagföring och fällande domar i mål rörande grov och organiserad brottslighet. Specialavdelningarna för korruptionsbekämpning vid de högre åklagarmyndigheterna som inrättades för två år sedan har börjat ge resultat och antalet fällande domar i första instans efter åtal väckt av specialavdelningarna, ökar.

Serbien har anpassat polisens organisationsstruktur till behoven i den underrättelsestyrda modell som polisen följer. I juni 2019 antog Serbien en strategi och handlingsplan för handeldvapen och lätta vapen för perioden 2019–2024, som nu genomförs. En avdelning har inrättats som ska övervaka och utbyta alla operativa data rörande vapen. Ett samarbetsavtal mellan Serbien och Eurojust undertecknades den 12 november och trädde i kraft i december 2019. Den 19 november 2019 undertecknade Serbiens myndigheter ett bilateralt arrangemang med kommissionen för att genomföra den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Serbien har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Landet har gjort goda framsteg med genomförandet av åtgärder för att hantera problem med irreguljär migration. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. Detsamma gäller även samarbetet med EU och dess medlemsstater om migration och säkerhet. Samtidigt krävs ytterligare insatser för att se till att resultaten förbättras och blir bestående, särskilt när det gäller anpassningen till EU:s viseringspolitik.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Anpassning till EU:s viseringspolitik måste ske, vilket är ett underliggande villkor för att kunna fortsätta att uppfylla riktmärkena kring migrationshantering.

- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- Gränskontrollförfarandena måste förstärkas ytterligare, särskilt gränsövervakningen och identifierings- och registreringsåtgärderna, med full respekt för de grundläggande rättigheterna.
- Europol-sambandsmannen måste snabbt ackrediteras och utplaceras.
- Tillförlitliga resultat måste uppnås i fråga om utredningar, lagföring och fällande domar i mål som rör organiserad brottslighet, inbegripet narkotika och penningtvätt, baserat på proaktiva utredningar (inbegripet systematisk spårning av penningflöden, förverkande av sådana penningflöden samt effektiv tillämpning av särskilda utredningsåtgärder för att samla in relevant bevisning).

II.2 Det östliga partnerskapet

Georgien

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 ökade antalet nekade inresor för georgiska medborgare i Schengen+-området med 17 procent (från 3 805 till 4 435). Antalet georgiska medborgare som olagligt vistades i området ökade dessutom med 26 procent (från 9 400 till 11 845). Antalet asylansökningar som lämnades in av georgiska medborgare i Schengen+-området ökade med 9 procent. Under 2019 lämnades 21 570 ansökningar in jämfört med 19 730 ansökningar 2018. För tredje året i rad var Georgien det land som det kom flest asylsökande från bland de viseringsfria länderna i det östliga partnerskapet. Andelen godkända asylansökningar minskade till 4,1 procent 2019 (jämfört med 4,7 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 3 795 asylansökningar ha inkommit, vilket är 42 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 52 procent (jämfört med 65 % 2018), då antalet georgiska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 8 520. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet vad gäller återtagande av landets egna medborgare och tredjelandsmedborgare är gott bör denna minskning av andelen återvändande dock inte kunna skyllas på att Georgien inte uppfyllt sina åtaganden eller på förändringar i samarbetet.
Med stöd från EU har Georgien utvecklat ett elektroniskt system för hantering av återtagandeärenden (RCMS). Systemet används för närvarande av 17 medlemsstater, som vid upprepade tillfällen har uttryckt sin tillfredsställelse med systemet och i synnerhet med Georgiens snabba handläggning av ansökningarna. Andelen positiva svar på begäranden om återtagande har varit 98 procent. Systemet används ofta som ett exempel på god praxis och teknik för andra tredjeländer.

Ogrundade ansökningar om asyl i EU:s medlemsstater och de Schengenassocierade länderna som lämnas in av georgiska medborgare utgör fortfarande ett problem som de georgiska myndigheterna måste fortsätta att vidta påtagliga åtgärder mot. Asylansökningar missbrukas ofta för att söka läkarvård i EU. De georgiska myndigheterna har fortsatt att vidta åtgärder och samarbetar med kommissionen, EU:s organ för rättsliga och inrikes frågor och EU-medlemsstaterna kring en uppsättning operativa åtgärder som ska minska problemen med irreguljär migration och brott. För att lösa problemen med missbruk av det viseringsfria systemet har Georgien infört ändringar av straffprocessordningen, enligt vilken underlättande av olagliga vistelser för georgiska medborgare utomlands samt medhjälp till inlämning av falska uppgifter för att få internationellt skydd (t.ex. asyl) är straffbara gärningar. Georgien

har lovat att skärpa förfarandet för ändring av efternamn (utöver de begränsningar som infördes 2018) och antog i november 2019 ändringar av lagen om förfarandet för verkställighet av icke-frihetsberövande straff och skyddstillsyn genom att införa strängare bestämmelser och tydligare kriterier för beslut om huruvida en dömd person får lämna landet.

På gränsförvaltningsområdet utökade de georgiska myndigheterna sitt samarbete med Frontex. För att begränsa antalet georgiska irreguljära migranter som ankommer till flygplatser i EU inledde Frontex, tillsammans med de georgiska myndigheterna och EU:s medlemsstater, en gemensam insats under våren 2019. Bland annat utstationerades experter från Frontex till stöd för den georgiska patrullerande polisen vid den internationella flygplatsen Kutaisi för att ge vägledning till den georgiska patrullerande polisen om huruvida avresande georgiska passagerare har rätt att komma in i Schengen+-området. Som en parallell och kompletterande verksamhet utstationerades under 2019 och början av 2020 fyra georgiska patrullerande poliser varje månad till utvalda flygplatser i EU-medlemsstaterna för att bistå de lokala gränsmyndigheterna som observatörer i den fördjupade kontrollverksamheten. Denna verksamhet har tillfälligt ställts in på grund av covid-19-pandemin.

I juni 2020 godkände kommissionen ett nytt samarbetsavtal mellan Frontex och Georgien om att motverka irreguljär migration och gränsöverskridande brott och informations- och erfarenhetsutbyte när det gäller gränsförvaltning, inbegripet återvändande, även genom gemensamma riskanalyser.

Under 2019 och 2020 utstationerades experter från EU genom Europeiska kommissionens byrå för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiex) för att ge råd till de georgiska myndigheterna om vilka ändringar i regelverket som måste göras för att vid landets gränser kunna genomföra kontroller före avresa.

Georgiens regering har genomfört informationskampanjer i tre omgångar för att öka befolkningens medvetenhet om bestämmelserna för viseringsfria resor till EU. Den tredje omgången inriktades särskilt på potentiella asylsökande, och betonade att alla georgiska medborgare är skyldiga att följa det viseringsfria systemets regler.

Till följd av covid-19-krisen stängde Georgien sina gränser den 18 mars för att sedan utlysa undantagstillstånd den 21 mars. Undantagstillståndet lyftes den 22 maj. Den 21 mars ställdes all kommersiell flygtrafik in till och med den 30 juni. Under denna period transporterade det georgiska utrikesministeriet hem runt 13 000 georgiska medborgare från utlandet (främst från EU) genom specialchartrade flyg.

Allmän ordning och säkerhet

Organiserade kriminella grupper från Georgien rapporteras fortsatt vara ytterst aktiva inom Schengen+-området och är i synnerhet mycket aktiva inom organiserade egendomsbrott. I flera av EU:s medlemsstater har georgiska ligor gått över från bostadsinbrott till organiserade butiksstölder. Vissa har även flyttat sin verksamhet till andra länder. Detta kan i alla fall till viss del bero på att många av medlemsstaterna i EU under senare år har ökat sitt arbete mot organiserad brottslighet. Sedan det viseringsfria systemet började gälla har flera av EU:s medlemsstater rapporterat en ökning av georgiska asylsökande bland gripna brottslingar.

Georgiska it-brottslingar ingick i det internationella kriminella nätverket *GozNym* som upplöstes i maj 2019 genom en internationell brottsbekämpande insats med stöd från Europol[14].

Georgien har stärkt sitt samarbete om internationella brottsbekämpande åtgärder med Europol och har förstärkt nätverket av georgiska polisattachéer i EU. Inom ramen för den nyligen antagna handlingsplanen (2019–2020) i den nationella strategin för bekämpning av organiserad brottslighet (2017–2020) har Georgien ytterligare förstärkt sina åtgärder mot organiserad brottslighet och har fortsatt arbetet med att förbättra sina moderna brottsanalysmekanismer genom att gradvis införa underrättelsestyrd brottsbekämpning.

Georgien fortsätter att genomföra reformer på området korruptionsbekämpning via sin strategi och handlingsplan för korruptionsbekämpning 2019–2020, som anger prioriteringar inom olika sektorer (rättsväsendet, privat sektor, politisk korruption, upphandling osv.), med beaktande av rekommendationer från internationella aktörer. Vissa farhågor vad gäller korruption på hög nivå återstår dock.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Georgien har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. Även om konkreta åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med irreguljär migration och brottslighet krävs ytterligare omedelbara insatser mot dessa utmaningar, särskilt det ökande antalet ogrundade asylansökningar.

[14] Det kriminella nätverket försökte genom sabotageprogrammet GozNym stjäla uppskattningsvis 100 miljoner USD från fler än 41 000 offer, främst företag och deras finansiella institutioner.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Det operativa samarbetet måste stärkas för att uppnå och upprätthålla en snabb minskning av antalet ogrundade asylansökningar från georgiska medborgare i Schengen+-området, särskilt genom en mer systematisk hantering av hälso- och sjukvårdsrelaterade frågor, som är en av orsakerna till att människor ansöker om asyl i EU.
- Kontrollerna före avresa måste förstärkas, särskilt vid lågprisflyg från internationella flygplatser, med full respekt för de grundläggande rättigheterna och dataskyddskrav.
- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- Det gränsöverskridande brottsbekämpande samarbetet måste förstärkas för att bekämpa georgiska organiserade kriminella grupper, och som ett led i den processen måste slutförandet av reformen om underrättelsestyrd brottsbekämpning prioriteras.

Moldavien

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 minskade antalet nekade inresor för moldaviska medborgare i Schengen+-området med 3 procent (från 8 170 till 7 940), medan antalet moldaviska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 47 procent (från 11 280 till 16 540). Antalet asylansökningar som lämnades in av moldaviska medborgare i Schengen+-området ökade med 48 procent. Under 2019 lämnades 5 685 ansökningar in jämfört med 3 830 ansökningar 2018. Andelen godkända asylansökningar minskade till 0,8 procent 2019 (jämfört med 1,4 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 1 345 asylansökningar ha inkommit, vilket är 7 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande 2019 minskade till 63 procent (jämfört med 86 % 2018), då antalet moldaviska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 4 720. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet vad gäller återtagande av landets egna medborgare och tredjelandsmedborgare är gott bör denna minskning av andelen återvändande dock inte kunna skyllas på att Moldavien inte uppfyllt sina åtaganden eller på förändringar i samarbetet. Moldavien har genomfört informationskampanjer om viseringsfria resor och har vidtagit ett antal åtgärder med särskild inriktning på integrering av utsatta samhällsgrupper.

Till följd av covid-19-krisen utlyste Moldavien undantagstillstånd och stängde sina gränser den 17 mars. Reserestriktionerna förlängdes till den 15 juli 2020. I början av pandemin transporterades 200 000–250 000 moldaviska medborgare hem från EU. Dessa återvändanden kan leda till ökade kostnader för välfärdssystemen, samtidigt som mindre pengar skickas hem av moldaviska medborgare i utlandet. Statistik från Moldaviens centralbank visar att remitteringarna från utvandrare minskade med 12 procent i mars 2020 jämfört med 2019.

Allmän ordning och säkerhet

Moldaviska organiserade kriminella grupper fortsatte att kraftigt bidra till hotbilden under rapporteringsperioden. Deras inblandning i punktskattebedrägerier (huvudsakligen tobak) ökade 2019 och organiserade kriminella grupper är fortfarande inblandade i korruption inom idrotten. Moldavien är ett stort ursprungsland för varumärkesförfalskade alkoholdrycker som

smugglas till EU och är även en stor källa till smuggelcigaretter och varumärkesförfalskade cigaretter. Många skickliga moldaviska tobakstekniker arbetar dessutom i olagliga cigarettfabriker i EU. Moldavien är ett transitland för olaglig narkotika, särskilt heroin, som smugglas till EU. Moldaviska organiserade kriminella grupper rapporteras vara starkt inblandade i ekonomiskt motiverad distribution av sabotageprogram och utpressningsprogram, och moldaviska it-brottslingar spelade en stor roll i det internationella kriminella nätverket *GozNym* (sabotageprogram) som upplöstes i maj 2019[15].

Moldavien har gjort insatser för att bekämpa korruption genom att exempelvis öka årsbudgeten för korruptionsbekämpande institutioner såsom den nationella integritetsmyndigheten, kontoret för återvinning av tillgångar som härrör från brott och enheten för ekonomiska utredningar. I juni–augusti 2019 godkände regeringen, ledd av den före detta premiärministern Maia Sandu, handlingsprogrammet *Partnerskap för avpolitisering av staten* och handlingsplanen 2019–2020, som satte upp en ram för korruptionsutredningar och fokuserade arbetet vid åklagarmyndigheten för korruptionsfrågor på högnivåärenden. Lagen om åklagarmyndigheten ändrades för att inrätta ett nytt urvalsförfarande för befattningen som allmän åklagare. Frågetecken kring förfarandet för rekrytering av den allmänna åklagaren ledde till en misstroendeförklaring mot Moldaviens regering den 12 november 2019. Den nya regeringen, som tillträdde den 14 november 2019, lade fram ett program som löper till hösten 2020 och godkände den 11 december 2020 en handlingsplan för perioden 2020–2023 som bland annat omfattar korruptionsbekämpning, reform av rättsväsendet och utredningar av bankbedrägerier. Den 28 maj 2020 gick Moldavien officiellt med i Istanbulhandlingsplanen mot korruption som tagits fram av OECD:s nätverk för korruptionsbekämpning. Den 21 maj 2020 antog Moldavien även en lag om påföljder för penningtvätt.

Inom ramen för reformen av rättsväsendet föreslog regeringen i december 2019 ändringar i lagen om högsta rättsrådet[16] som sedan antogs och kungjordes. Venedigkommissionen höll då på att utarbeta ett brådskande yttrande om lagförslaget där man beklagar att lagändringarna förefaller ha hastats igenom lagstiftningsprocessen[17]. Enligt dessa lagändringar utnämndes fyra lekmannaledamöter till högsta rättsrådet i mars 2020. De föreslagna ändringarna av konstitutionen som gjordes i och med reformen av rättsväsendet, särskilt avseende högsta rättsrådet, översändes till Venedigkommissionen. Många av förslagen ansågs positiva, men Venedigkommissionen kritiserade dock utnämningarna som hade gjorts i mars 2020 och uppmanade regeringen att åtgärda detta problem i den konstitutionella reformen[18]. Förslaget till strategi för reformen av rättsväsendet och handlingsplanen för 2020–2023 har överlämnats till Europarådet för samråd.

Den 19 juli 2019 upphävde Moldavien tillfälligt systemet för medborgarskap för investerare i fyra månader och sedan i två månader till i december 2019. Sedan programmet inleddes och fram till det tillfälliga uppehållet hade åtta personer förvärvat moldaviskt medborgarskap, och 34 ansökningar (som inkom före det första tillfälliga uppehållet) handläggs fortfarande. Den 26 februari 2020 lade regeringen fram en ny lag som innebär ett nytt tillfälligt uppehåll som sträcker sig till den 1 september 2020. Lagen röstades igenom den 28 februari 2020 i två

[15] Det kriminella nätverket använde sabotageprogrammet GozNym för att stjäla från fler än 41 000 offer, främst företag och deras finansiella institutioner. Så kallade krypterare (bland annat en i Balti i Moldavien) användes för att kryptera sabotageprogrammet så att antivirusprogrammen inte kunde upptäcka det.

[16] Lag nr 193 av den 20 december 2019 om ändring av lagen om högsta rättsrådet.

[17] Venedigkommissionens yttrande CDL-PI(2020)001.

[18] Venedigkommissionens yttrande CDL-AD(2020)001.

behandlingar, och det nya tillfälliga uppehållet trädde i kraft den 20 mars 2020. Den 18 juni 2020 röstade parlamentet igenom en lag om att avskaffa programmet för medborgarskap för investerare från och med den 1 september 2020 (då det nuvarande uppehållet upphör). Tills programmet är avskaffat kommer endast de redan inkomna ansökningarna att behandlas. Kommissionen övervakar noggrant att tillförlitliga säkerhets- och bakgrundskontroller görs av de personer som ansökte om medborgarskap för investerare innan det tillfälliga uppehållet trädde i kraft och vars ansökningar kommer att behandlas fram till att programmet avskaffas den 1 september 2020.

Vad gäller covid-19-krisen utlyste parlamentet 60 dagars undantagstillstånd den 17 mars 2020 och ändrade lagen rörande undantagstillstånd så att parlamentet kan rösta igenom grundlagar och så att statliga organ som ansvarar för att hantera krisen fick något större manöverutrymme, till exempel nödsituationskommissionen, som samordnas av premiärministern, inrikesministeriet och inspektoratet för nödsituationer. Undantagstillstånd utlystes samma dag i Transnistrien, först i 30 dagar, men det förlängdes sedan till den 15 maj. Den 1 april påtog sig regeringen ansvaret för ett socioekonomiskt paket som skulle motverka coronakrisens konsekvenser. Paketet stoppades av författningsdomstolen den 9 april och förklarades strida mot konstitutionen den 13 april. Den 10 april antog nödsituationskommissionen de flesta av åtgärderna i paketet. Den 23 april godkände parlamentet de budgetändringar som behövdes för paketet, och de nödvändiga lagarna kungjordes av presidenten och trädde i kraft den 25 april.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Moldavien har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Den föregående moldaviska regering som leddes av premiärminister Maia Sandu inledde viktiga åtgärder i fråga om riktmärket för korruptionsbekämpning, men dessa insatser måste genomföras fullständigt och upprätthållas av den nya regeringen. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. När det gäller irreguljär migration måste Moldavien öka insatserna och vidta åtgärder för att ta itu med det ökade antalet ogrundade asylansökningar.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Det operativa samarbetet måste stärkas för att uppnå en snabb minskning av antalet ogrundade asylansökningar från moldaviska medborgare i Schengen+-området.
- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- De verkningsfulla samråden för att sätta samman ett strategiskt koncept och en handlingsplan för reform av rättsväsendet utifrån en omfattande analys, i brett samförstånd med berörda aktörer och i full överensstämmelse med konstitutionen och europeiska normer, måste fortsätta.
- Framsteg i arbetet med att få till ändringar av konstitutionen angående domstolsväsendet i enlighet med Venedigkommissionens rekommendationer måste uppvisas.
- Den nationella integritetsmyndigheten måste avsevärt minska den befintliga eftersläpningen med e-deklarationer och säkerställa att strategin för återvinning av tillgångar samt systemet för redovisning av tillgångar genomförs på ett effektivt sätt med avseende på samtliga aktörer på hög nivå.

- Insatserna för att genomföra och slutföra en opartisk och omfattande utredning och lagföring av bankbedrägeriet 2014 måste förstärkas så att alla ansvariga utan ytterligare dröjsmål kan ställas till svars och förskingrade medel återvinnas.

Ukraina

Irreguljär migration, asylansökningar och återtagande

Mellan 2018 och 2019 ökade antalet nekade inresor för ukrainska medborgare i Schengen+-området med 25 procent (från 53 185 till 66 390), och antalet ukrainska medborgare som olagligt vistades i området ökade med 11 procent (från 37 410 till 41 705).
Antalet asylansökningar som lämnades in av ukrainska medborgare i Schengen+-området minskade med 5 procent. Under 2019 lämnades 9 505 ansökningar in jämfört med 10 035 ansökningar 2018. Andelen godkända asylansökningar minskade till 10,2 procent 2019 (jämfört med 17,3 % 2018). Första kvartalet 2020 uppgavs 1 570 asylansökningar ha inkommit, vilket är 41 procent färre än samma period 2019.

När det gäller samarbetet kring återtagande har andelen återvändande minskat. Andelen återvändande minskade till 73 procent 2019 (jämfört med 85 % 2018) och antalet ukrainska medborgare som faktiskt återvände uppgick till 27 200. Eftersom EU:s medlemsstater uppger att samarbetet vad gäller återtagande av såväl landets egna medborgare som tredjelandsmedborgare är gott bör dock denna minskning av andelen återvändande inte kunna skyllas på att Ukraina inte uppfyllt sina åtaganden eller på förändringar i samarbetet. Ett EU-finansierat projekt pågår för att inrätta ett elektroniskt ärendehanteringssystem för återtagande i syfte att ytterligare effektivisera det operativa samarbetet.

Ukraina fortsatte att anordna informationskampanjer för att informera Ukrainas medborgare om deras rättigheter och skyldigheter när de reser till EU genom undantag från viseringskravet.

Ukraina intensifierar sina insatser på gränsförvaltningsområdet. Ministerkabinettet inrättade en interinstitutionell arbetsgrupp i januari 2019 med det huvudsakliga syftet att samordna operativa åtgärder på gränsförvaltningsområdet. En ny övergripande strategi för integrerad gränsförvaltning 2020–2025 utarbetades med stöd av EU och antogs i juli 2019. En åtföljande handlingsplan antogs i november 2019. Diskussioner om behovet av att kriminalisera smuggling av alla varor (och inte bara punktskattebelagda varor) som en oumbärlig faktor i gränsförvaltningen pågår, men utan något tydligt åtagande från Ukraina så här långt.

I och med covid-19-krisen vidtog Ukraina en rad åtgärder. Bland annat infördes ett generellt förbud för utländska medborgare att resa in i landet, med vissa undantag, och all reguljär kommersiell internationell flyg-, tåg- och busstrafik in och ut ur landet stoppades från och med den 17 mars 2020. Så kallade nödsituationsbestämmelser infördes i hela landet från och med den 25 mars 2020, vilka bland annat omfattade stärkta åtgärder vad gäller den allmänna ordningen, obligatorisk läkarundersökning för alla med covid-19-symptom och krav på sjukhusinläggning eller karantän för dessa personer, samt stärkta insatser för att få ut information till allmänheten och sanitära åtgärder, som desinficering av allmänna platser. Dessa åtgärder har förlängts till och med den 31 juli 2020, med planer på att lätta på restriktionerna regionvis beroende på hur smittspridningsläget ser ut.

Under denna period har Ukraina transporterat hem flera tusen medborgare genom hundratals flyg som anordnats sporadiskt för just detta syfte. Regeringen beordrade att gränspassageverksamheten skulle återupptas igen vid Ukrainas internationella flygplatser från och med den 15 juni 2020. Den internationella flygtrafiken har gradvis återupptagits sedan

dess, även detta beroende på det rådande smittspridningsläget, på bilaterala avtal och på åtgärderna som vidtas i tredjeländerna, där även EU:s medlemsstater ingår.

Allmän ordning och säkerhet

Ukrainska organiserade kriminella grupper är alltmer aktiva i olaglig handel med narkotika, organiserade egendomsbrott, särskilt fordonsstölder, liksom investeringsbedrägerier och korruption inom idrotten. De samarbetar ofta med organiserade kriminella grupper från andra länder. Ukrainska it-brottslingar fortsätter att vara inblandade i olika typer av it-brott, bland annat it-angrepp mot medborgare och mål i EU. Konflikten i Ukraina och avsaknaden av kontroller vid delar av Ukrainas östliga gräns utgör fortfarande en risk för spridning av skjutvapen och andra smugglade varor från regionen till EU. Ukrainare hör dessutom till de tredjelandsmedborgare som oftast rapporterats falla offer för människohandel under de senaste åren.

Ukraina har intensifierat sina insatser i det internationella samarbetet, även med Europol. Ukrainas brottsbekämpande myndigheter deltar i gemensamma insatser som organiseras inom ramen för EU:s policycykel/Empact. Ukraina utvecklar sitt internationella brottsbekämpande samarbete för att bekämpa organiserad brottslighet. EU hjälper aktivt de ukrainska brottsbekämpande myndigheterna att öka sin kapacitet via stödprojektet Pravo Police[19] och EU:s rådgivande uppdrag. Ukraina saknar fortfarande en övergripande strategi för omorganisering av brottsbekämpningssektorn, men fortsätter arbetet med att reformera den nationella poliskåren. Den nyligen utvecklade ukrainskledda hotbildsbedömningen avseende grov och organiserad brottslighet (Socta), baserad på Europols metod, är ett viktigt steg framåt för att bekämpa organiserad brottslighet och förbättra det interna interinstitutionella samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna, men har ännu inte antagits.

På korruptionsbekämpningsområdet byggde Ukraina vidare på de tidigare framstegen med inrättandet av ett effektivt institutionellt ramverk, inbegripet den höga domstolen för korruptionsmål, som inledde sin verksamhet den 5 september 2019. Domstolen har fortfarande inte fått permanenta lokaler, vilket är avgörande för att säkerställa att den kan arbeta på ett oberoende och hållbart sätt. Att ta bort kravet på att antikorruptionsaktivister och utländska styrelseledamöter i statligt ägda företag ska lämna in e-deklarationer, liksom att återigen kriminalisera olagligt berikande och att införa bestämmelser om förverkande av tillgångar utan fällande dom, har varit viktiga steg. Framsteg har gjorts för en effektiv och automatisk kontroll av elektroniska redovisningar av tillgångar, särskilt genom att säkerställa att den nationella byrån för förebyggande av korruption (NACP) har fullständig och automatisk åtkomst till alla relevanta register och databaser.

I oktober 2019 antogs en lag om en fullständig omvandling av NACP. Den viktigaste punkten är en ändring av NACP:s ledningsstruktur, från ett kollegialt organ till en enda direktör. Efter ett öppet urvalsförfarande med deltagande av internationella experter utsågs en ny chef för NACP i januari 2020.

[19] Ett program med 36 miljoner euro som inrättats för att hjälpa Ukraina att skapa ett effektivt brottsbekämpningssystem med respekt för mänskliga rättigheter, till stöd för det ukrainska folket, genom vilket Ukrainas nationella poliskår och andra ukrainska myndigheter med ansvar för brottsbekämpning får nödvändigt stöd (december 2017–juni 2021).

Efter allt ihärdigare internationella påtryckningar under flera år beviljades den nationella byrån för korruptionsbekämpning (Nabu) slutligen en oberoende avlyssningsbefogenhet i oktober 2019.

Under 2018 uppstod farhågor angående oberoendet för den särskilda åklagarmyndigheten för korruptionsbekämpning (Sapo) till följd av anklagelser mot Sapos chef om allvarligt tjänstefel. Påståendena har inte utretts. Trots de spänningar som dessa påståenden orsakade fortsatte Nabu och Sapo att samarbeta aktivt under 2019, och fler personer avslöjades för korruption de första sex månaderna 2019 än under hela 2018. Försöken att avskeda Nabus chef tog ny fart tidigt i februari 2020, när en parlamentarisk framställning om att avsätta honom fick fler än 200 underskrifter trots att ingen av grunderna för avsked enligt lagen var uppfyllda. Efter en kontroversiell och i hög grad politiserad utnämning av revisorer för den externa revisionen av Nabu 2018 drogs de tidigare utnämningarna tillbaka av landets nya ledning utan att några nya utnämningar har gjorts. Om utslaget från revisionen skulle vara negativt utgör det grund för att avskeda chefen för Nabu.

I juni 2020 inledde den allmänna åklagaren ett urvalsförfarande för att tillsätta en ny chef för Sapo genom att utse fyra ledamöter till urvalskommittén. De övriga sju ledamöterna ska utses av parlamentet. Den nya chefen för Sapo beräknas tillträda under hösten 2020.

I december 2019 antogs en lag om att återinrätta den statliga utredningsbyrån, som har ansvaret för att utreda tjänstefel som begås av offentliga tjänstemän (även korruptionsbrott som inte omfattas av Nabus mandat), och en tillförordnad direktör utsågs. Valet av en fast chef för den statliga utredningsbyrån har försenats till följd av politiska motsättningar om urvalskommitténs sammansättning.

På grundval av ovanstående analys konstateras att Ukraina har vidtagit de åtgärder som anges i den andra rapporten och fortsätter att uppfylla riktmärkena för viseringsliberalisering. Trots att andelen återvändande har minskat fortsatte det goda samarbetet kring återtagande, som också bör upprätthållas. Detsamma gäller även samarbetet med EU och dess medlemsstater när det gäller att ta itu med migrationsutmaningar och minska säkerhetsriskerna. Ukraina fortsatte att förstärka sina insatser på rättsstatsområdet. Ytterligare insatser krävs dock för att säkerställa att resultaten blir bestående, särskilt när det gäller bekämpning av korruption och organiserad brottslighet. Även ytterligare förbättringar av det integrerade gränsförvaltningssystemet (inbegripet kriminalisering av smuggling av alla varor) krävs. Omedelbara åtgärder behövs också för att hantera utmaningarna med irreguljär migration.

Följande åtgärder måste vidtas:

- Det operativa samarbetet med medlemsstaterna måste stärkas för att minska antalet ukrainska medborgare som på olaglig väg migrerar till Schengen+-området.
- Informationskampanjer om de rättigheter och skyldigheter som de viseringsfria resorna innebär måste fortsatt anordnas.
- Oberoende, ändamålsenlighet och hållbarhet måste säkerställas för det institutionella ramverket på korruptionsbekämpningsområdet, och politisering undvikas i alla brottsbekämpande myndigheters arbete. Det är särskilt viktigt att Ukraina kommer till rätta med den fortsatta osäkerheten kring Sapos oberoende och integritet. Bland annat måste urvalsförfarandet för nästa Sapo-chef bli trovärdigt. Utnämningar och avskedanden av de brottsbekämpande myndigheternas högsta ledning måste ske i strikt överensstämmelse med lagen. Det måste säkerställas att den nyligen

återinrättade nationella byrån för förebyggande av korruption fullgör sitt mandat på ett trovärdigt sätt och att den fortsätter att bedriva sin verksamhet inom ramen för ett fullständigt fungerande och effektivt system för kontroll av redovisningar av tillgångar.

- Den nationella polisens kapacitet måste stärkas och samarbetet och ansvarsfördelningen mellan brottsbekämpande organ förbättras för att den organiserade brottsligheten ska kunna hanteras bättre.

III. Slutsatser

På grundval av den analys som presenteras i denna rapport och det åtföljande arbetsdokumentet anser kommissionen att viseringsliberaliseringskraven för de bedömda länderna fortfarande är uppfyllda. I denna rapport anges ytterligare åtgärder som behöver vidtas – i vissa fall omedelbart – på specifika områden för att säkerställa att riktmärkena kontinuerligt uppfylls.

Som en allmän åtgärd med anledning av covid-19 omfördelar kommissionen stöd från instrumentet för stöd inför anslutningen för västra Balkan, respektive det europeiska grannskapsinstrumentet för det östliga partnerskapet, till brådskande behov och hantering av socioekonomiska konsekvenser. Sedan början av pandemin har partnerländerna på västra Balkan och i det östliga partnerskapet vidtagit många olika åtgärder och transporterat hem sina medborgare, även från Schengen+-området.

Antalet **ogrundade asylansökningar** är fortsättningsvis en källa till oro när det gäller **Albanien** och **Georgien**. Några medlemsstater rapporterar att asylansökningar lämnas in för att söka läkarvård i EU (särskilt från georgiska medborgare). Ökad irreguljär migration från **Georgien**, **Ukraina**, **Serbien** och **Bosnien och Hercegovina** har konstaterats. Den irreguljära migrationen bland **albanska medborgare** är fortfarande hög. Länderna på västra Balkan och länderna i det östliga partnerskapet har vidtagit åtgärder för att hantera dessa utmaningar, men ytterligare insatser krävs för att se till att resultaten förbättras och blir bestående.

Bristande mottagningskapacitet i vissa länder på västra Balkan (särskilt Bosnien och Hercegovina) ger upphov till oro för ländernas kapacitet att fullständigt hantera utmaningarna i samband med irreguljär migration. Trots att andelen återvändande minskar fortsatte samarbetet kring återtagande och återvändande att fungera väl för alla länder på västra Balkan och i det östliga partnerskapet. En stadig takt vad gäller återvändande och återtagande av det egna landets medborgare bör dock upprätthållas, medan återtagandet av tredjelandsmedborgare bör förbättras ytterligare i vissa länder på västra Balkan.

Att de återstående statusavtalen om Frontex måste undertecknas och träda i kraft inom snar framtid är mycket viktigt, eftersom detta kommer att bidra till en förbättrad hantering av irreguljär migration, även om länderna på västra Balkan fortfarande bär det primära ansvaret för förvaltningen av sina egna gränser.

För att säkerställa att en väl förvaltad migrations- och säkerhetsmiljö ligger till grund för riktmärkenas fortsatta uppfyllande uppmanar kommissionen samtliga viseringsfria länder att **säkerställa att deras regelverk anpassas till EU:s viseringspolitik**.

Länderna på västra Balkan och i det östra partnerskapet har fortsatt att vidta åtgärder för att **förebygga och bekämpa organiserad brottslighet**. Insatserna måste dock vara bestående och stärkas ytterligare. Organiserade kriminella grupper från dessa länder fortsätter att vara verksamma inom handel med olagliga skjutvapen och olika olagliga handelsvaror (särskilt

narkotika och tobak) och när det gäller egendomsbrott, fordonsstölder, penningtvätt, människohandel[20], smuggling av migranter och it-relaterad brottslighet.

Korruption på hög nivå utgör fortfarande ett problem i alla de länder som behandlas i denna rapport. Liksom tidigare år visar rapporten att **Moldavien** omedelbart måste vidta åtgärder för att säkerställa att riktmärket för korruptionsbekämpning uppfylls. Även om vissa viktiga åtgärder vidtogs av före detta premiärminister Maia Sandus regering, måste insatser vidtas och upprätthållas av Moldaviens nya regering. Reformprocessen i **Ukraina** pågår, särskilt på korruptionsbekämpningsområdet, och ytterligare framsteg förväntas.

Den gemensamma handlingsplanen om terrorismbekämpning mellan EU och västra Balkan godkändes den 5 oktober 2018. Ett år senare förhandlades bilaterala arrangemang fram och undertecknades med samtliga partnerländer på västra Balkan. De bilaterala arrangemangen är en viktig milstolpe för att hantera viktiga prioriterade säkerhetsområden, bland annat förhindrande av alla former av radikalisering och våldsam extremism samt utmaningar i samband med hemvändande utländska terroriststridande och deras familjer. Dessa arrangemang bör nu aktivt genomföras.

Genomförandet av riktmärkena för viseringsliberalisering är en fortlöpande och pågående process. Fortsatt noggrann uppföljning kommer därför att ske, bland annat genom möten mellan högre tjänstemän såväl som genom de regelbundna mötena och dialogerna mellan EU och de viseringsfria länderna i underutskottet för rättvisa, frihet och säkerhet – och vad gäller länderna på västra Balkan, de regelbundna utvidgningsrapporterna. Med dessa länder kommer förhandlingar om anslutning till EU att föras där så är lämpligt.

[20] Människohandel är fortfarande en mycket lönsam form av grov och organiserad brottslighet. Den drivs av stora vinster och av efterfrågan som i sin tur leder till alla möjliga former av utnyttjande. Människohandel innebär inte nödvändigtvis att offren måste passera landsgränser, utan människohandel bedrivs också med ett stort antal offer inom de nationella gränserna, även i EU. Det har gjorts insatser för att hantera problemet med människohandel. Det är fortfarande viktigt att se till att alla offer, även offer för människohandel inom de nationella gränserna, har tillgång till lämplig hjälp och stöd, med tanke på att kvinnor och flickor globalt sett fortfarande utgör majoriteten av offren och att de oftast smugglas för sexuellt utnyttjande. Förebyggande åtgärder måste även fortsatt stå i centrum för alla insatser mot människohandel, med fokus på ett motverka straffrihetskulturen för alla förövare som främjar brottet.